

Методичний паспорт проекту **"Козаччина-славетне минуле України"**

Керівники проекту: Прус Олена Володимирівна, Савко Оксана Володимирівна
Предмети: світова література, історія України (за твором М.Гоголя «Тарас Бульба»)
Тип проекту: творчий, міжпредметний, груповий, середня тривалість 1 місяць.
Клас: 7

Мета проекту - розширити знання дітей про Запорізьку Січ та її героїв, національну боротьбу українського народу за незалежність, про звичаї й традиції та національний колорит твору; вчити любити свій рідний край, захоплюватись його красою й неповторністю; виховувати патріотичні почуття, викликати повагу до героїчного минулого українського народу, шанувати і гордитись його звитягою.

Завдання проекту- з'ясувати, чим була Запорізька Січ для України та українців та відтворити її історію; зібрати відомості, як зображено у повісті життя та побут запорожців.

Проблема проекту: Чому так важливо знати своє минуле?

Основне питання: зображення в повісті побуту, звичаїв та життя козаків.

Тематичні питання

- 1.Степ
- 2.Побут і звичаї козаків.
- 3.Закони Запорізької Січі.
- 4.Походження козацьких прізвищ.

Стислий опис: учні розподіляються на групи та обирають тему, над якою будуть працювати. Протягом проекту діти збирають матеріали, працюють з текстом твору, досліджують побут та традиції козаків та їх родин. Результатом їхньої роботи є презентації, доповіді, які вони захищають перед аудиторією. Після закінчення проекту учні класу будуть запрошені до захисту презентацій, доповідей, творчих робіт.

Склад проекту: 2 групи - «Історики», «Народознавці».

Перелік навчальних цілей, знань та вмінь, які матимуть учні по завершенні реалізації навчального проекту: розширення знань дітей про Запорізьку Січ та її героїв, національну боротьбу українського народу за незалежність, про звичаї та традиції, національний колорит твору;
- навчити любити свій рідний край;
- виховати патріотичні почуття;
- викликати повагу до героїчного минулого українського народу;
- шанувати та гордитись своїм народом.

Приблизний час,необхідний для реалізації навчального проекту- 1 місяць.

Вхідні знання та навички: учні повинні вміти збирати та аналізувати, компонувати за напрямками інформацію, знайдену у підручниках, енциклопедіях, Інтернеті; працювати з твором, уміти виділяти основне та ключове завдання; аналізувати факти; аргументувати думки; створювати власноруч презентації; презентувати створене перед аудиторією; оцінювати себе та інших.

Етапи роботи над проектом

Підготовчий. Вибір теми і цілей проекту; визначення кількості учасників проекту, складу груп.Учні обговорюють тему з вчителем, отримують при необхідності додаткову інформацію, встановлюють цілі. Учитель знайомить учнів з суттю проектної діяльності, мотивує учнів, допомагає в постановці цілей.

2. Планування роботи. Визначення джерел інформації; планування способів збору і аналізу інформації, планування підсумкового продукту; встановлення критеріїв оцінки результатів; розподіл обов'язків серед

членів команди. Учні виробляють план дій. Учитель пропонує ідеї, висловлює припущення, визначає терміни роботи.

3. **Дослідницька діяльність.** Збір інформації. Вивчення матеріалу. Учні проводять дослідження. Учитель спостерігає, радить, керує роботою, організовує та координує у разі потреби діяльність учнів.

4. **Результати.** Формування висновків: оформлення результату. Учні оформляють результати. Учитель спостерігає, радить.

5. **Представлення готового продукту.**

6. **Оцінка процесу і результатів роботи.** В кінці уроку-конференції були присутні експерти (вчителі) оцінюють роботу груп. Учні беруть участь в оцінці шляхом колективного обговорення та самооцінки. Учитель оцінює зусилля учнів, якість джерел, якість звіту.

Матеріали та ресурси: текст повісті М.Гоголя "Тарас Бульба"; Інтернет, комп'ютер; підручник з історії України.

Урок-захист проектів

Тема: "Козаччина-славетне минуле України"

Мета: розширити знання дітей про Запорізьку Січ та її героїв, національну боротьбу українського народу за незалежність, про звичаї й традиції та національний колорит твору; вчити любити свій рідний край, захоплюватись його красою й неповторністю; виховувати патріотичні почуття, викликати повагу до героїчного минулого українського народу, шанувати і гордитись його звитягою.

Завдання проекту: з'ясувати, чим була Запорізька Січ для України та українців та відтворити її історію; зібрати відомості, як зображено у повісті життя та побут запорожців;

Тип уроку: захист проектів.

Обладнання: комп'ютер, дошка, листки оцінювання презентацій, листки оцінювання роботи над проектом.

Хід уроку

I. Організаційний момент

1. Привітання, представлення гостей.

2. Вступне слово вчителя.

II. Захист проектів.

Захист проектів буде проходити по черзі. Після виступу кожної команди члени іншої команди можуть задавати питання. Якщо питань нема, то запитання можуть задавати експерти або фасилітатори. Потім проходить часткове оцінювання виступу. І так з кожною командою.

1. До слова запрошується група учнів "Історики 1", яка працювала над проектом. (виступ)

Запитання:

- 1. Що найбільше сподобалося при роботі над проектом?
- 2. Що у вашій роботі над проектом видалося для вас самим легким і простим?
- 3. Чи можна було б під час виконання проекту обійтися без використання комп'ютерів? Інтернету?
- Проходить оцінювання

2. Слово вчителя.

2. До слова запрошується група учнів "Народознавці", яка працювала над проектом (виступ).

Запитання:

1. Як вам працювалось у групі? (Добре, погано і чому?)

2. Якби у вас було більше часу, то щоб ви переробили? Доробили? Зробили інакше?
3. Як ви гадаєте, що вам найкраще вдалося в проєкті?

Проходить оцінювання.

3. Слово вчителя.

3. До слова запрошуються учні "Історики 2", які працювали над проєктом виступ.

Запитання:

1. Що у вашій роботі над проєктом було для вас складним, непростим?
2. Чи рекомендували ви цей курс іншим учням в школі? Чому?

Проходить оцінювання.

III. Підсумок уроку, оцінювання.

- Підводимо підсумок оцінювання і зачитуємо оцінки.
- Заключне слово вчителя

Це був урок світової літератури, до якого була підключена історія України. Саме тому було обрано і такий вид представлення інформації, як презентація, виготовлення брошур. Ми одночасно вчилися вести пошук інформації, опрацьовувати її і оформляти у вигляді або слайдової, або потокової презентації, а також вчилися оцінювати себе і своїх друзів, працювати в групі.

На скільки це нам вдалося ми можемо бачити і по оцінках, і по враженнях від даної роботи.

Рефлексія.

Закінчіть речення "Робота над цим проєктом була для мене корисною, тому що..."

Вчитель дякує учням і гостям, пропонується комусь із гостей висловити свої враження і побажання.

Проєкти учнів у додатку.

Оцінювання презентації групи

Група, яка оцінює «Народознавців»

Оцінити кожну характеристику:

3 - відмінна робота (важко що полішити)

2 - хороша робота (але ви бачите спосіб полішення)

1 - слабка робота (багато що можна полішити)

	«Історики 1»
1. Презентація групи була цікавою, змістовною.	
2. Усі члени групи брали участь у презентації.	
3. Якість оформлення результатів проєкту.	

І група істориків

З давніх-давен, так повелося...
Сутужно жити довелось...
Й на тернах рідної країни,
Зросло козацтво України.
Як промінь ясний з поміж неба,
В захисниках була потреба,
І тут з'явився він – козак,
Сталевих шабель він мастак.
Він вільним був, із духом сильним,
Був мужнім, хвацьким та кмітливим,
Народ в обіду не давав,
Невпинно ворогів вбивав.
За святу землю, матір, Бога,
Була йому одна дорога.
За покликом людської долі,
Щоб зберегти безцінну волю.
Немало пройдених шляхів,
Лягло й немало ворогів,
Та лиш КОЗАК - герой й понині,
На нашій славній Україні.

•Після того як ми прочитали повість Миколи Гоголя «Тарас Бульба», нас зацікавила історія козацтва і ми вирішили більше дізнатися про славетну козацьку добу.

Ми з історичних джерел, матеріалів інтернету, довідників довідалися про історію та традиції козаків. Отже ми пропонуємо вашій увазі проект на тему «Козацтво: історія і традиції»

Історія виникнення

•Довгий час наша земля знемагала від засилля польських панів. От і почали втікати селяни і міщани від них на вільні незаселені території степової України. Цих втікачів називали козаками – вільними людьми. Протягом XVI ст. з цих «вільних людей» сформувалося славне українське козацтво. Козаки захищали українців від турецьких набігів, визволяли з полону українців, воювали за незалежність з польськими панами. В середині XVII ст. вони під проводом Богдана Хмельницького звільнили частину українських земель від польського панування і створили незалежну козацьку державу- Гетьманщину.

•Постійна загроза нападів ординців спонукала козаків до створення надійної системи укріплень. Основу її становили січі.

Січ дістала назву від давньослов'янського способу спорудження фортець шляхом засік – частоколів із загострених паль.

Запорізькою Січчю називали і саму козацьку державу, яка виникла в середині XVII ст.

Козацькі символи

- У козаків був свій герб - козак в кунтуші, підперезаний поясом із шаблею при лівому боці, у шапці. Ліва рука підтримує рушницю, оперту на рам'я, права упирається в бік.
- Покровителькою козаків вважалась Пречиста діва Марія.
- Козацькі клейноди—Козаки мали атрибути і символи військової та цивільної влади- Козацькі клейноди
- Булава – символ найвищої влади в козацькому війську. Булава- це палиця з горіхового дерева довжиною 50-60 см. На кінці якої знаходилась куля виготовлена зі срібного чи золоченого металу, прикрашена коштовним камінням. Вона вручалась гетьману, як символ влади• Бунчук – палиця 2-3 метри, прикрашена пасмом кінського волосся та червоним мотузком. Бунчуки козакам вперше офіційно надав польський король Стефан Баторій у 1578 році як знак звитяги. • Печатка зберігалась у військового судді або у курінного отамана • Пернач (жезл) носив за поясом полковник • Корогви (хоругви), тобто прапори були різного кольору. На них зображували святих або Христа. Литаври- музичний інструмент за допомогою якого давали різні сигнали.

•Закони та звичаї козаків.

•Кажуть, що у козаки приймали всіх, хто приходив і вмів перехреститися. Проте це не так. Потрібно було пройти спеціальну школу навчання та іспити (фехтування, влучно стріляти, добре сидіти на коні). Керували навчанням досвідчені воїни і полководці .

У звичаях запорізького козацтва обрання нового отамана супроводжувалося обсіпанням землею, що символізувало вірність рідній вітчизні та вдачу в походах. За легендою, кошовий, якого «благословили» землею, міг зачарувати людей, бачити майбутнє, обходити смерть, уникати лиха й вести за собою інших.

•На Запорізькій Січі для підтримки порядку були прийняті закони. Жорстоко карали злодіїв, вбивць і тих, хто не платив борги. Злодіїв прив'язували до стовпа, клали поруч кия, і кожен міг вдарити злодія. Боржника приковували до гармати, і бідолаха змушений був сидіти біля гармати доти, допоки його борг хтось не заплатить.

•Ми вважаємо що Запорізькі козаки є унікальним явищем в історії України, тому що вони усвідомили себе українцями ще в далекому XVI сторіччі, задовго до утворення самостійної української держави. Запорожці гордилися своєю рідною мовою, своєю православною вірою і своєю культурою. Вони доводили сусіднім країнам, що українців є за що поважати: за мужність, сміливість, вірність своїм товаришам, вірі традиціям, батьківщині. От чому дотепер Запорізька Січ і запорізькі козаки продовжують залишатися для нас символом України.

Група народознавців

Презентація про степ.

Захист інформації про походження прізвищ козаків.

II група істориків

•Ознайомившись з історією козацтва ми зрозуміли, що козаки постають героїчними борцями за незалежність України, їм вдалося хоч на невеликий час створити Українську державу.

А яка ж подальша доля нашої України?

Наша група провела історичне розслідування, результати якого ми пропонуємо вашій увазі.

Дослідницький проект на тему: «Від козацької сотні до Небесної Сотні»

1.В середині 17 ст. розпочалася національно-визвольна війна українського народу проти польського панування під проводом Богдана Хмельницького, в результаті якої було створено українську козацьку державу.

Молода держава була слабкою і тому Хмельницький попросив допомоги у Росії. У 1654 році було підписано з Росією домовленість про спільну боротьбу проти поляків. Скориставшись нагодою російські правителі ліквідували незалежність України і перетворили її в одну із своїх провінцій.

2.Після цього Україна більше двох століть не мала власної державності. Розділена між Росією і Австро-Угорщиною, Україна зазнавала постійних утисків у національно- культурному відношенні.

3.Наступним етапи боротьби за незалежність стали буремні роки початку 20 ст. У ході Української революції 1917 року було створено Центральну Раду. III Універсал ЦР проголосив створення Української Народної республіки, а четвертим Універсалом проголошувалась незалежність нашої держави.

Молода держава була в оточенні ворогів, а найбільша загроза була з боку Росії. Російські більшовицькі війська знищили нашу державу.

В 1922 році українські землі, які називались Українська Соціалістична Радянська республіка входять до складу Союзу Радянських Соціалістичних Республік – тоталітарної, антидемократичної держави.

•1939 рік. – початок II світової війни, найбільшої трагедії людства. Найжорстокіші події відбувалися на українських землях, але і в цей час український народ не полишав надію про створення незалежної держави.

Спроба створити Українську соборну Державу в західній Україні, на окупованій німцями території не мала успіху

Війна закінчилась. Українські землі залишились у складі Радянського Союзу.

- Пройшли роки... І ось настав 1991 рік. Рік, коли Україна таки стає незалежною. 24 серпня 1991 року Верховною Радою України було прийнято Акт проголошення незалежності України.

- 2013 рік- рік початку революції гідності, народ прагне стати повноправним господарем держави, прагне зберегти єдність України, захистити від імперських зазіхань з боку Російської держави.

- Україна незалежна. Завдяки багатовіковій боротьбі ми живемо в вільній державі.

Але чому ти знову плачеш Україно? Чому страждаєш мій багатостраждальний народ? За що тебе знову плондрує орда «братнього народу»?

Україна потребує вашого захисту, любові. Ви повинні бути небайдужі до всього, що відбувається в рідній домівці, громаді, Батьківщині. Адже зробити свою країну багатую, а себе щасливим, зможе тільки той, хто любить свою вітчизну, свій народ, своїх батьків і свою оселю. Сьогоднішня ваша праця- навчання. Отримані знання повинні допомогти вам увійти в доросле життя зрілими громадянами незалежної держави, зрозуміти цінності демократичного світу, усвідомити себе часткою великого українського народу, який створив цю державу і є у ній повновладним господарем. Слава Україні! Героям слава